

V R T E C.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vso leto
2 gl.
80 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina še
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
špítal.
ulicah
hiš. št.
273
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1876.

Leto VI.

Dobro jutro.

Dobro jutro, mámica,
Zlata moja tícica!
Si li dobro spánčkala?
Kaj nocoj si sánčkala?

Jaz pri tebi sem sladkó
Spalo détece mladó,
Stal pri meni angelj je
Celo noč je čuval me.

V sánjah tvoje détece
Trgalo je rožice,
Spletalo jih v kitico
Za preljubo mámico.

Ivan T.

In jaz upam na Bogá.

(Posl. Tone Brezovnik.)

Ko so, nij davno tega, skôraj do tal pogorele vse hiše v Dolénjvcih, izgubila sta tudi uboga tesarja Stepan in Marko razven lesenih kôč vse svoje imetje. Ker si brez tuje pomoči nijsta mogla novih hiš narediti, prijela sta za beraško palico in sta šla dobrih ljudi pomoči prosit. Stepan in Marko sta si bila užé od nekdam velika prijatelja, vedno sta skupaj hraste tesala, in tako sta tudi zdaj, ko ju je tolika nesreča zadela, skupaj potovala, da si izprositá kakov dar pri dobrih in usmiljenih ljudéh. Da-si sta bila zeló nasprotnih misli, vendar sta hodila skupaj mirno in spravedljivo. Stepan je bil zeló po- božen, prijazen in ponižen človek, a ves drugačen je bil Marko; ta je bil bolj posvetnega duhá, bil je godrnjav, togotljiv in zabavljiv človek. A ker mu nij

dobri Stepan nikoli besede presekala, nego pustil ga je, da je delal in ravnal po svojej glavi, zatorej se tudi nijsta nikoli prepirala, pa naj bi bil Marko še tako godrnjal in zabavljaj. Nij čnda tedaj, da sta Stepan in Marko, če tudi zeló nasprotna v svojem mišljenji, vendar mirno skupaj popotovala.

Tako idóč, prideta do lepe graščine, katere posestnik je bil zeló bogat. Ne pomišljujeta se dolgo, marveč skleneta v graščino stopiti in gospodarju razodeti svoje žalostno stanje. Stojéč pred železno ogrado velikega vrta, občudujeta njegovo krasoto.

„Ali mi verjameš, Stepan, da bova tukaj bogato obdarovana,“ reče Marko svojemu továrišu. „Povem ti v resnici, da se na nikogar toliko ne zanašam, kakor na bogatega domačina, ki živi v tej graščini!“ — „In jaz upam na Bogá!“ odgovori Stepan ter na tihoma moli, da bi mu Bog pomagal v velikej stiski, ki ga je tako nenadoma zadela. „To je gotovo bogat in mogočen plemenitaš; le poglej koliko bogastva in lepote se vidi užé na njegovem vrtu,“ nadaljuje Marko, „temu gotovo ničesar ne manjka. Sama beseda iz njegovih ust nama lahko sozida najini kóči. Še enkrat ti rečem, Stepan, da jaz vse svoje zaupanje stavim na gospodarja te bogate graščine.“ — „In jaz zaupam na dobrega Bogá v nebesih, ki oblači lilije na polji in živi ptíce pod nebom. On zná moje uboštvo in mi pošlje gotovo pomoč, da ne poginem v pomanjkanji in trpljenji!“ Takó je govoril tesar Stepan, dobro vedóč, da nam ljubi Bog pomaga samo takrat, ako tudi mi ne držimo rok križema, temuč ako pridno delamo in si božji blagoslov zaslužimo s pridnostjo in pravo, čisto ljubeznijo do Bogá. Marko se je na tihem posmehoval tem priprostim besedam svojega továriša.

Ko sta se siromaka tako pogovarjala pred grajskim vrtom, nijsta vedela, da graščak sedi v lepem hladniku svojega vrta tikoma za železno ográdo, ter je vse slišal, kar sta govorila. Graščak je bil sicer jako dober, toda prevzetan mož. Všeč mu je bilo, da ima jeden teh siromakov toliko zaupanja do njega in njegovega premoženja. Zatorej sklene Marku pokazati, da njegovo upanje nij zamán. — Ko prideta siromaka v graščino in potožita vsak svojo nesrečo, sprejme ju gospod prav prijazno ter podari vsacemu po srebrn novčíč. Potlej reče kuharici, da jima postreže z jedjo in pijačo.

V tem, ko se Stepan in Marko z dobrimi jedili krepčata v družinskej sobi, pokliče gospod kuharico na stran in ji ukaže, da naj speče dve jednako veliki gibanici ter naj v jedno zapeče tudi deset zlatnikov (cekinov), katere ji gospod v roko potisne. Kuharica stori, kakor ji je bilo rečeno.

Stepan in Marko sta prav po gosposki obedovala ter se čudila tolikej prijaznosti dobrega graščaka. „Ali nij to dober in prijazen gospod?“ reče Marko svojemu továrišu, „zdaj pa še reci, da nij opravičil svojega zaupanja, ki sem ga imel do njega? Kaj stoji, da ta srebrn novčíč, ki ga je nama podáril, nij še zadnji; dobila bova gotovo še večje darilo, s katerim si lahko postaviva najini kóči.“ Ko je Marko tako govoril in se posmehoval pobožnemu Stepanu, stopi graščak v sobo. Za njim pride kuharica in prinese omenjeni dve gibanici.

„Takó, ljuba moja,“ reče jima gospod, „storil sem za vaju, kolikor sem mogel, a zdaj idita zopet v božjem imenu. Tukaj vze mita na pot še vsak jedno gibanico in posebnosti, Marko, ki si toliko zaupanja imel do mene, skrbno jo varuj!“ — S temi besedami dá gospod Marku gibanico, v katerej so bili zlati noveci zapečeni, a óno drugo, ki je bila sicer ravno tako velika, a čisto prazna, podeli ubogemu Stepanu.

„Glej, glej!“ reče Marko z glavo majaje in godrnjajoč, ko sta imela graščino užé za hrbtom, „tega bi si ne bil mislil, da bode naju tako imovít gospod odpravil s to ubogo gibanico dalje na pot. In kakor vidim, tvoja gibanica je še nekoliko večja od moje, — a zató je menda moja nekoliko težja od tvoje; nu, kuharica ne zasluži ravno posebne hvale!“

Ko Marko gibanico svojega továriša v roko vzame, prepriča se, da je res mnogo lohkejša od njegove. „Ta je gotovo iz boljše moke in je tudi bolje pečena,“ misli si ter iz zgolj samopridnosti vtakne na skrivnem svojo gibanico v Stepanovo vrečo, a njegovo, ki je bila mnogo lohkejša, obdrži sebi.

Nijsta še dolgo hodila, da postaneta gladna. „Čimú bova nosila to neumno gibanico v vrečah,“ reče Marko, „veš kaj, sédiva tukaj v senco in pojevja vsak svojo. Nespametno bi bilo v tej vročini kruh seboj nositi, da nama postane star in trd!“ Stepan je bil s tem predlogom zadovoljen. Sédeta pod drevo, vzameta vsak svojo gibanico iz vreče ter jo prelomita. Zdajci zavpije Stepan ves zavzet: „pravični Bog, to so sami zlatniki! Dva, — štirje, šest — poglédi Marko, še več!“ — Vsak si lahko misli kako se je zavidljivi Marko ustrašil, ko je videl lepe, rumene zlatnike v továriševj gibanici, a njegova, ki si jo je zvijačno prisvojil, bila je prazna. — „Glej, za te lepe novce si lahko boljšo streho naredim, kakor sem jo imel poprej,“ reče Stepan in poskakuje od veselja. „Dà, dà, dobri Bog, jaz zaupam vedno nate!“

„Poslušaj me, dragi Stepan,“ reče Marko, ki je bil ves zelen od skrivne jeze, „ti novci niso bili namenjeni tebi; kajti gibanica, ki jo imam jaz v roki, ta je tvoja, a ta z novci je moja, ker je bila od graščaka meni v roke dana. Ali se ne spominjaš več, kako prijazno mi je gospod rekel, podávši mi gibanico: „In posebno ti, Marko, ki si toliko zaupanja imel do mene, skrbno jo varuj!“ Naj ti odkrijem neumno šalo in ti povem, da sem jaz gibanici zmenil, ko si mi bil ti svojo dal v roke.“

Da Stepan o tej šali nij hotel ničesar vedeti, to se umeje samo o sebi. Začela sta se prepirati in gotovo bi se bila stepla, ako bi ne bil miroljubni Stepan predlagal, da se nazaj vrmeta v graščino, ker samo tam bosta zvedela, čegavi so zlatniki. Marko je bil s tem predlogom zadovoljen, ker nij nikakor misliti mogel, da bi ne bili novci njegovi. Saj je bil on jedini, ki je stavil vse svoje zaupanje na imovitega graščaka. Vrnila sta se tedaj v graščino, a ne več v ónej lepej slóžnosti, v katerej sta živela še malo poprej.

V tem, ko se je vse to godilo, pripovedoval je graščak svojej soprogi, ki je bila zeló pobožna in krepostna gospá, prijetno šalo, ki si jo je napravil z dvema siromakoma. Povedal ji je tudi, kako je na skrivnem obdaroval tistega, ki je vse svoje zaupanje stavil vanj in njegovo dobroto. Gospá tega nij bila vesela in je rekla svojemu móžu: „nikakor nijsi prav storil, ljubi mož! Tvoje veselje, ki ga imaš nad tem, da je brezbožni siromak bolj nate zaupal nego li na Bogá, rekla bi jaz, da je zlóbnó in Bogu neprijetno, ker si lehkómiselnost in brezbožnost podpiral, a zaupanje v Bogá in pobožnost si popolnoma prezrl. Ne, ne, to nij nikakor lepó od tebe. Bog daj, da bite neumne šale še kedaj bridko ne obžaloval. Dala bi ne vem kaj rada, ko bi se to ne bilo zgodilo.“

Gospod, ki je bil sicer zelo prevzetan, a vendar nij bil hudobnega srca, spoznal je svoj pregrešek. Ves vznemirjen je hodil gori in doli po sobi. „Najbolje storiš,“ reče mu gospá, „ako nazaj pokličeš siromaka, ki si mu dal prazno gibanico.“ — Gospod takój pozvoni. Sluga pride, in ko zasliši gospodovo povélje, reče: „nij mi treba za njima hoditi, ker sta užé obá spodaj pred graščinskimi vrati, prepirata se in želita z Vami govoriti.“

Sluga pokliče siromaka in jima reče, da naj stopita v gospodovo sobo. Ko Stepan prav ob kratkem razloží vzrok njiju prepira, obledi graščak in ves zavzet pogleda svojo soprogo. Gospá se mu prijazno nasmehlja in reče: „glej, ljubi moj! ali nij človek sredstvo, katerega se Bog poslužuje, da delí milosti tistim, ki so jih vredni?“

A dobrohotnosti graščakove si svest, reče Marko ošabno in srdito: „gibanica z novci je bila méni namenjena, ker sem na gospoda toliko zaupal. Novci so tedaj moji.“ Graščak se zdaj obrne k pobožnemu Stepanu in mu reče: „nečem ti jemati tega, kar ti je Bog naklonil. Ti si v Bogá zaupal in tvoje zaupanje te nij varalo!“ Nató se obrne k Marku, rekóč: „ti samopridni in prevarljivi človek! zapomni si dobro, da takemu, ki na Bogá pozabi, nij blagoslova na zemlji, in noben človek ne more pomagati takemu, kateremu Bog sam pomagati neče!“

P o ž a r.

„Gorí! gorí!“

Oj strašen glas! kadar se razlega v nočnem času po tihih ulicah budéč ljudi iz mirnega spanja; v stolpu bije plát zvona in slehern vdarec opominja strahú in gróze drgetajoče ljudi, naj se rešijo nevarnosti, naj hité hitro na pomoč ubogim, katerim užé nad glavami plapotá streha v ognju. Nebó se žari s krvavo zárijo, razsvetljujočo z motno svetlobo vso okolico. Tam, kjer plamen na široko sika k višku, tam je žrêlo ognja, tam razsaja razuzdani živelj na vso moč, tam si prizadeva péščica ljudi, če bi bilo možno, zadušiti ogenj v jedru njegovem ali vsaj zabraniti mu, da ne bi preskočil na sosedna poslopja. Brizglje in vozovi z gasilnim orodjem pridréé, okna po hišah in po oddaljenejših ulicah se zasvetlé, vsa občina, vse mesto je po konci.

Kdor blizu stanuje, pospravlja ter odnaša, kar more, hitro od doma; obleka in perilo se v velikih zvežnjih odnaša v kléti, in če je še časa dovolj, se tudi pohištvo iznaša. Ogenj pa raste čedalje bolj in ljudi obsede taka gróza, da kakor blazni sem ter tjá begajo ne vedóč, kaj bi prej rešili, in v tem nemiru pozabljajo često dragocenosti, malovredne stvari pa odnašajo.

Nevarnost ognja je zdaj večja, zdaj manjša, ter se ravná po zelo različnih okolnostih. Ako gorí poslopje kje na samem, izpali in vpepelí se samo jedno poslopje, ináče je, ako pokne ogenj sredi vasi, mesta ali ulice, in ako veter veje od nasprotne strani. Pri velikih požarih je vselej vetrovno, ker gorkota razšíri zrak, ki vsled tega sili k višku, a hladnejši se od strani tlači k ognju. Glavni povód naglo se razšírjujočemu ognju so navadno strehe sosednih hiš, ako so sè skodlami ali celó sè slamo pokrite, vsaka iskra, katerih pri požaru kar deží, more zanesti ogenj na še tako oddaljeno streho, in tako se zgodi,

da plane ogenj na večjih krajih na dan; v takem nesrečnem slučaju je večkrat cela vas, celo mesto žrtev strašnega ognja. Zatorej je zdaj v obče prepovedano, pokrivati strehe sè škodlami, izvzete so samo stavbe na gorah, kjer zaradi velicéga snega ne smejo rabiti težkih krovov.

Vzroki strašnih požarov ognja so razni. Navadno je zakriví človeška nepozornost in neprevidno ravnanje z lučjo in z ognjem; večkrat žalibog tudi človeška zlóba, ki zanéti ogenj, da bi bližnjemu škodila. Požigalec je izvrženec človeške družbe, v njem so zamrli vsi blagi čuti. O vojskinem času pogine mnogo vasí in mest v plamenih, ker sovražnik pustoši pokrajino z ognjem in mečem, ali pa prebivalci zapuščajo sovražniku pred njim bežéč sama pogorišča, da bi se ne mogel usaditi ter bi poprej onemogel zavoljo pomanjkanja živeža in krme. Tako so premogli Rusi 1812. l. silno sovražno vojsko francosko odtegnivši se iz glavnega mesta Moskve ter zapalivši je potem, ko je sprejela v svoje krdelo francosko armado; strašen požar je pogoltnil malo ne vso velikansko mesto, v katerem se je sovražnik kakor v ognjenem morji potapljal ter konečno primoran bil, v krutej zimi po pustih pokrajinah se vrniti z Ruskega, kjer so ga glad, mraz in vedni napadi Rusov skoraj popolnoma uničili.

Časi so tudi grózni prirodni prikazki vzrok velikih požarov bodi si bljevanje ognjenih gorâ, ali bodi si strela, ki često vdari v visoka poslopja ter je vpepelí.

Kdo bi se ne spomnil tu slovečega nemškega pesnika Schillerja, ki v svojej pesni o zvonu poje in pravi:

Koristna ognja je oblast,
 Ko človek čuva njeno rast,
 In kar napravi, kar stori,
 Je dar nebeške te močí.
 Alj moč nebeška strašna je,
 Če varstva sponi zmakne se,
 In samoglaven tir puhtí
 Natóre proste prosta hčí.

v.

Jež in lisica.

V Slavoniji, ne daleč od mesta Požege, na tako imenovanem požeškem polji, v gozdu Padeži, živel je starikast jež z ženo in otroci jéžiči. Imenovali so ga sploh starega ježa in tako ga hočemo tudi mi imenovati. Bilo je neko nedeljo v jeseni zjutraj. Jutro je bilo krasno. Hladni veterci so prepihavali po bližnjem strnišči; veseli skorjančki so se vzdigali pevajóč visoko v zrak, drobne čebelice so šumele po razcvetenej ajdi, in ljudje iz Jakšiča, Kaptola in drugih bližnjih vasí so šli praznično oblečeni v mesto k svetej maši. Vse je bilo veselo in zadovoljno, ter tako tudi naš stari jež.

V svojej bodečej sivej suknji stal je stari ježko zunaj pred vrati, srkajóč čisti zrak in prepevajóč neko čudno staro pesen, ki jo je znal užé od mladih nog. Zdajci mu pade na um, da bi šel malo na polje pogledat, kako mu stoji njegova repa, a žena naj v tem otroke umije in obleče ter hišo pospravi. Repa mu je bila najljubša rastlina; ž njo je užé večkrat nahranil sebe in svojo družino, zato je ta sadež tudi svoj imenoval, da-si ga nij niti sadil niti okopaval. Za-

tvorivši vrata za soboj, otide na polje. Ko jo zavije ravno okoli nekega grma, sreča zajca, ki je šel tudi na polje gledat, kako mu raste njegovo zelje. „Dobro jutro, sosed!“ pozdravi ga jež. A zajko, ki je bil velik bahač, pogleda starega ježa preko rame ter mu na njegovo prijazno pozdravilo niti odgovora ne dá, nego reče mu mrzlo: „Kako to, da hodiš danes užé tako zgodaj po polji? — „Sprehajam se“, odgovori stari jež. „Ti se sprehajaš?“ nasmehne se zajec in reče: „Ali bi ne bilo bolje, da bi ti svoje noge hranil za kaj pametnejšega?“ To predrzno zasmehovanje zajčevo razjezi starega ježa, ki je zeló čísal svoje noge, posebno zaradi tega, ker so bile užé po naravi malo krive. „Mar misliš“, reče zajcu, „da ti, Bog si ga zná, koliko prehodiš s svojimi nogami.“ „Mislim dà“, odgovori zajec. „A jaz dober stojim, ako bi šlo za stavo, da jo ti izgubiš. Poskusiva tedaj, kdo izmed naju hitreje teče!“ tako se otrese jež. To je bilo zajcu vendar malo preveč, srpo pogleda starikavega ježa in mu reče: „Nij mi ravno na čast s teboj poskušati svoje noge, ali ker tako želiš, bodi si! Za koliko stoji stava?“ — „Za pet srebrnih križavk in stari bokal najboljše slavonske slivovice“, predlaga jež. „Dobro, jaz sem s tem zadovoljen“ reče hitronogi zajko; „evo, vdari v roko in poskusiva se takój!“ — „Ne, ne, saj nij nobene take sile“, odgovori jež. „Jaz sem še tešč; grem zatôrej najpred domóv, da kaj malega prigriznem, za pol ure sem užé zopet tukaj.“ Zajec je s tem zadovoljen in stari ježko otide proti domu.

Med potoma premišljuje stari jež sam v sebi ovako: „Aha! užé vem; zajec se zanaša na svoje noge, ali jaz ga užé izplačam. Ta grdoba res misli, da je Bog si ga vedi kako velik gospod, ali v resnici je to pravi bedak in plačal jo bode stavo.“ Domóv prišedši, reče svojej ženi: „Žena, hitro se obleci; treba ti je z menoj na njivo.“

„Kaj imaš zopet novega?“ vpraša ga žena. „Veš kaj? Stavila sva z dolgouhim zajcem nekoliko srebrnih križavk in bokal dobre slavonske slivovice, da poskusiva, kateri izmed naju ima hitrejše noge, in ti moraš tudi zraven biti.“ — „Moj Bog!“ reče žena, kje imaš vendar pamet, ti neumnež stari! Kako se boš neki ti siromak skušal s hitronogim zajcem!“ — „Mólci, žena! to je moja skrb. Ne mešaj se ti v možke stvari nikoli, to sem ti užé večkrat dejal. Hitro se mi obleci!“ Ubogej ženi ne ostaja družega, nego da se obleče in otide ž njim na polje.

Gredóč reče stari jež svojej ženi: „A zdaj me dobro poslušaj, kaj ti povem. Poglédi tam na ónej dolgej njivi se bova poskusila z zajcem. Zajec bo tekel v jednej brazdi (rázoru), a jaz v drugej, najpred od spodaj gori in potlej zopet od zgoraj doli. Ti nemaš družega opravila, nego da ostaneš tukaj spodaj v brazdi, in kadar zajec drugič priletí, da zavpiješ: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“

V tem prideta do njive, kjer se je bilo treba poskušati. Jež pokaže ženi pripraven kraj v brazdi, kamor naj sede in pričakuje bahačastega zajca, a on otide na gorenji kraj njive. Tu ga je užé pričakoval zajec. „Nu, kako je? Ali pričeneva poskušnjo?“ vpraša ga zajec. „Jaz sem pripravljen“, odvrne mu jež. „Nu, pa dobro; začniva tedaj!“ Nato se postavita vsak v svojo brazdo. Zajec odšteje: „Jedna, dve, tri!“ ter odletí kakor strela po svojej brazdi doli po njivi. Jež naredí samo dva, trí korake, potem čepne v brazdo ter ostane mirno sedéč.

Ko zajec z največjo brzino prileti na spodnji del njive, oglasi se ježeva žena in reče: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“ Zajec ostrmi in se ne more dosti prečuditi temu. Ali družega nikakor nij misliti mogel, nego da je to v resnici stari jež, kajti znano je, da sta si jež in njegova žena tako podobna, kakor krajecar krajecarju. Ali zajec si ipak pomisli: „To je gotovo kaka sleparija.“ Zatorej reče: „Še jedenkrat nazaj gori!“ In zopet odletí kakor strela po svojej brazdi nazaj v gorenji konec njive. Ježeva žena ostane zopet mirno na svojem mestu sedéč. Ko zajec gori prileti, zavpije mu zopet jež na uho: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“ Zajec ves iz sebe, zavpije: „Še jedenkrat!“ „Meni je prav;“ odgovori jež, „pa ako želiš tudi stokrat!“ „Dobro, ako je tako,“ reče ubogi zajec, ter je brez oduška brusil peté gori in doli sedemdeset in šestkrat, a stari ježko je bil vselej prvi na mestu. Kadar koli prileti zajec gori ali doli, vselej zavpije jež ali pa njegova žena: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“

Toda sedemdeset in sedmikrat ne dospeje več zajec do konca njive. Ko je bil ravno sredi njive, pade na zemljo, kri mu udari na nos in na usta in mrtev obleži. A stari jež pobere svoje srebrne križavke in svojo slivovico, pokliče ženo iz brazde, in obá otideta vesela domóv; ako do zdaj še nijsta poginila, mogoče da živita še zdaj.

Tako se je zgodilo, da je na požeškem polji v gozdu Padeži jež ubogega zajca do smrti nagnal. Od te dóbe ne pade več nobenemu zajcu na um, da bi svoje noge poskušal s požeškim previhanim ježem.

Nauk v tej pripovedki je naslednji: Nihée, naj bi bil še tako odličen, naj ne zasmehuje od sebe nižjega.

(„Smilje.“)

Veronika in rmán.

(Prilika.)

Na trati poleg prašnate ceste, stala sta ne daleč narazen veronika in rmán. Užé več tednov nij bilo blagodejnega dežja; od zóre do mraka je vsak dan pripekalo solnce. Vsak voz, da — vsak popotnik, ki je prihajal po cesti, otepal si je prah z obleke. Soparno je bilo; zemlja je žeje zijala. Vsa omamljena in oslABLJENA je ležala veronika na tleh in le z velikim trudom je povzdigovala še svojo glavo k višku; tudi rmánu je vzela prehuda vročina moč in ponosno stališče. Listi so mu viseli, kakor trudne roke, in glavo je povešal k tlam. Zdajci se mu je zdelo, da sliši poleg sebe nekoga prav tiho govoriti. Ko je bolj pazno poslušal, videl je, da so to besede njegove zveste sosede — veronike. — „Oj, jaz nesrečna, zaničevana pritlikovka! Tu na tleh ležim — ginem v tej vročini — in zdaj pa zdaj me zaduší prah! Najbolj zoperne in grde živali letajo in se plazijo po meni! Tú prileti dolgopéti krešič in mi stopi na obraz; — velikotrebúšna krastača je vsako trenotje moja soseda; jedva ta otíde, pride mrzel červ, ali se bliža dolgonogi pajek; a najbolj zoperne mi je slinasti polž. A rada ali nerada moram pustiti, da leze po meni in me moči sè svojimi slinami! Oj, čemu sem vendar na svetu! Menda le v zasramovanje in posméh drugim — — —.“ Pri teh besedah onemore in pade na zemljo. A rmán se sočutno nagne k njej in jej reče: „Nikar ne obupaj, draga séstrica!

Saj ne veš, kaj te še čaka! Ti ne umeješ svojega trpljenja!“ — Po teh milovalnih besedah se veronika spnè zopet po konci in reče: „Se vé, ti lahko také govoriš! Tebi brišejo pôt s čela hladne sapice in otrešajo prah s tebe, ki pa potlej — name pada. Ti se dviguješ ponosno proti nebu mej tem, ko jaz tú na tleh vídno mrem! Nate se spušča skorjanček in ti napravlja sladke urice — mej tem, ko meni žabe sè svojim večnim krokanjem bijó po ušesih tako, da niti ne vidim niti ne slišim! Pojdi se solit sè svojo tolažbo! Kaj ti neki veš! Saj sem sama dosti pametna!“ Rekši, zverne se kakor mrtva na tla in rmán je užé mislil, da je veronika berž ko ne preminula v svojej obupnosti.

Žalostno je premišljeval rmán osodo svoje poprej tako ponosne sosede. Ali kmalu ga prebudi iz njegovega premišljevanja tiho šumljanje, ki je od daleč zmirom bliže prihajalo, a zmirom glasneje in močneje. Nastal je velik vihar: kakor morski valovi se je zibalo žito na polji. Temá je pokrivala zemljo — vse se je poskrilo, kajti Bog je šel mimo. Grom je bil njegov sel, njegove oči so se svetile kakor blisk. Blisk za bliskom, tresk na tresk je prešinjal nočno tmíno, dokler nij začel padati dež, iz začetka v drobnih kapljicah, a pozneje v debelih in močnih kapljah. Sprva je prašilo, potlej se je kadilo in zemlja se je napila do sitega in — zjutraj je bilo zopet vse prerojeno. Čvetice so napolnjevale okolico z rajskimi vonjavami, krilati ptiči so zopet oživelí in vbirali svoje krasne pesnice; tudi človek je bil zopet vesel, lepega poletnega dné.

Rmán je bil danes kakor prerojen. Vzdigne se in pomolí roke k nebu. A nij pozabil svoje sosede veronike. Nagne se k njej in jej prijazno reče: „Oj, sestrica, kako si krasna, — tisočkrat lepša si od mene! Kaj se je neki zgodilo s teboj! Tvoja glava je vsa posuta z višnjavimi zvezdicami!“ — „Dà,“ odgovori veronika, — „tako lahko mi je danes pri srcí. Vsak naj hvali Boga v trpljenjí in težavah. To, kar ti imenuješ višnjave zvezdice, to so cveti ki so se po noči prikazali in o katerih včeraj niti sanjala še nijsem, ti cveti so se razcvitali v mojem trpljenjí.“ Tako je govorila veronika čvrsto stoječ zopet po konci.

In ti človek na ozkej poti življenja, ki vedno tožiš v trpljenjí in imaš zaprta ušesa tolažbi iz nebes, ne zabi nikdar, kadar v svojej nehvaležnosti godrnjaš, da je Bog tudi v tvoje sree zasadil tisoče cvetov, nebó, polno zvezd! A zemlja te more samo ponižati, nikdar ne umiri tvojega srca, če se ti še tako sladká. Odpri srcé Bogú, ki te hoče obiskati, akoravno po noči in ob hudej uri! Če tudi imaš čakati vse svoje življenje, pride pak jedenkrat gotovo in ž njim pride jutro polno sladkosti in blagodejnega mirú! — —

D. Majarón.

V e t e r.

Veter sem veter
Naglo letím,
Drevje podíram
Strašno bučím.
Ceste pometám
Listja, prahú,
Detcí narejam
Dosti strahú.

Z glave klobuke
Mečem po tleh,
Hodím ter piham
Kakor star meh.
Vrata zaprite
Okna in hram.
Da ne pripihám
V hišo tud' k vam!

Nošnja dalmatinskih Hrvatov okoli Zadra in Spleta.

Dalmacija sega izmed vseh dežel našega cesarstva najbolj proti jugu in je sestavljena iz treh posebnih kosov trdne zemlje na vzhodnem obrežji jadranskega

morja in pa iz silno mnogih otokov, ki leže poleg morskega brega. Severni in največji kos trdne zemlje z dotičnimi otoci vred je prava stara Dalmacija. Srednji kos je pokrajina nekdanje dubrovniške republike. Tretji, najjužnejši in najmanjši kos je bil nekdanj del Albanije in se v tem oziru imenuje tudi avstrijska Albanija. Dalmatinsko kraljestvo šteje 443.000 prebivalcev, ki so po večini katoličani, razven 78.000 pravoslavnih kristjanov in 230 Židov; po rodu in jeziku so skoraj vsi Srbohrvatje, samo po nekaterih primorskih mestih je raztresenih okoli 18.000 Italijanov. Najimunitnejša mesta v Dalmaciji so: Zader, Splet in Dubrovnik. Zader šteje 7000 prebivalcev in je dobro utrjeno primorsko mesto. Zidan je po beneškej šegi in ima ozke ulice. Med cerkvami, ki se po stárosti in romanskej zidavi odlikujejo, je stolna nadškofovska cerkev iz začetka 13. stoletja. To glavno deželno mesto ima nadškofa in grškokatoliškega škofa, višjo gimnazijo in nižjo realko, knjižnico, več rozoljarnic in precej živahno kupčijo. — Splet šteje 11.000 prebivalcev in je največje mesto v Dalmaciji. Staro mesto današnjega Spleta je bilo postavljeno v obzidje velikolepnega grada, katerega je dal zidati cesar Dioklecijan 304. l. po Kr. na klinu zemlje, ki se od Solina (laš. Salona) izteguje v morje. Stolna cerkev, ki hrani kosti sv. Dujma, prvega Solinskega škofa, učenca sv. Petra, bila je nekdanj nevérsrk starodaven tempelj. V Spletu je tudi cesarski muzej za starine, ki hrani vse, kar se je na mestu starega Solina doslej imenitnega izkopaló. V tem kupčijskem mestu s prijetno okolico je višja gimnazija in realka z mornarsko šolo. — Dubrovnik šteje 5000 prebivalcev, stoji tik morja in je opasan z branišči in zidinami starinske zidave. V 16. in 17. stoletji je tu posebno cvetelo jugoslovansko slovstvo. — Poglavitna pridelka dalmatinske dežele sta vino in olje, zraven pa še sladko sadje, smokve, mandeljni, rožiči in višnje (maraske). Med žitom se največ pridelá turšice in ječmena. Oljka raste po otocih in poleg nizkega morského obrežja ter daje obilo dobrega olja za kupčijo v tuje dežele. Ribištvo daje prebivalcem ob morskem bregu najboljnejši živež.

Dalmatinci so vrli ljudjé, po krvi in jeziku so naši pravi bratje. Odlikujejo se z velikim junaštvom in nepokvarjenim slovanskim čuvstvom. To svoje čuvstvo izrazujejo pri vsakej priložnosti s prepevanjem lepih narodnih pesen, ki je spremljajo s svojimi zeló prosto narejenimi goslamí. Take pesni prepeva pravi Dalmatince z največjim navdušenjem in kmalu se zbere okoli njega mnogo poslušalcev, ki pazno poslušajo na vsako besedo, da potlej plemenita čuvstva raznosijo v narod ter je vcepijo v mlada srca svojih potomcev. Tak prizor vam kaže denašnja „Vrtčeva“ slika.

Zemljepis ali geografija.

Kadar jasnega večera pogledate na modro nebó ter na njem vidite brez števila svetlih zvezdic migljáti, vem, da niti ne pomislite, kako daleč so te svetle lučice od vas, a še manj, da bi koga vprašali, kakšno podobo imajo ta daljna nebesna telesa in da li prebiva kako živo bitje na njih. A zakaj bi tudi šli z mislijo v te neizmerne daljave in zakaj bi z umom samo nganjevali toliko daljne stvari, ko imamo jedno nebesno telo tako blizu sebe, da je po-

polnem lahko preiščemo in proučimo. To telo je naša zemlja, na katerej mi prebivamo, na katerej živi na milijone živali in raste brez števila rastlin, a vendar se dosihdob še niste pobolje upoznali z njo. To, kar ste zamudili, treba da prihitite. Sè spoznavanjem zemlje se bodete učili tudi poznávati naravne prikazni, žive in nežive stvari na njej; upoznali se bodete z ónimi brezštevilmimi zvezdami, ki tako lepo migljájo na modrem nebu, upoznali se bodete z mesecem, vérnim továrišem naše zemlje, sè solncem, ki je jedini izvor vsega življenja, a tudi z ónimi čudnimi zvezdami, ki imajo svetle repe, ter jim tudi zato repate zvezde pravimo. Te zvezde vidimo malokedaj, a še to samo takrat, kadar se našej zemlji nekoliko bolj približajo. Nauk, ki popisuje našo zemljo, imenuje se zemljepis, z grško besedo mu tudi pravimo geografija. Zemljepis nam kaže, v kakšnej razmeri stoji naša zemlja k solcu, mesecu in ostalim zvezdam. On nas uči, kakšno podobo ima naša zemlja, kolika je, da li stoji ali se suče in po katerih zakonih (postavah). Dalje nas zemljepis tudi uči, kako naša zemlja izgleda od znotraj, kako na površini, koliko je suhe zemlje, koliko vode, in koliko vzduha (zraka) jo obdaje. Zemljepis ali geografija nam kaže tudi óne čudne prikazni, ki je ima zemlja v sebi, in so nam znane pod imenom težkota, toplota, magnetizem in elektrika. Uči nas tudi v kakšnej razmeri ste suha zemlja in voda, kje in kaj vse raste na zemlji, kakšne rastline, kakšne živali so na njej — zakaj ravno te in ne druge. Zemljepis nam pripoveduje, da je zemlja človeku v prebivališče; kaže nam, kaj je užé vse človeška roka na njej naredila, razdelivši jo na države, pozidavši mesta in vasí. Tu so modri ljudje prekopalí reke, ondu zopet zasuli jezera in bare (močvirja); tu so posekali in opustošili gozde, ondu je zopet zasadili in povzdignili, kakor se jim je najbolj pripravno zdelo v njihovo korist. Zemljepis nam tudi pripoveduje, kakšni ljudjé živé po raznih krajih naše zemlje, o čem se živé in kako živé. Glejte, otroci! vse to vas uči zemljepis ali geografija! Zares je lep ta nauk, koristen in zanimiv. Nij čuda tedaj, da je nauk v zemljepisji v novejšej dobi došel na óno častno mesto, ki mu tudi pristuje med drugimi novošegnimi nauki. — Kakor nam užé imé kaže, glavna naloga zemljepisa je, da popisuje našo zemljo; a vendar je treba, da govori tudi o solci in drugih zvezdah, s katerimi je zemlja po prirodnih zakonih v nekakej zvezi. Treba tudi, da govori o ljudstvih in družbah, rekši o národih in državah, kako so narodje zemljo med seboj razdelili in se izobrazili. Zatorej ločimo zemljepis ali geografijo navadno v zvezdoznanski, prirodoznanski in državoznanski zemljepis.

T.

Karavana.

Po puščavi se potuje vedno le v velikih karavanah, t. j. v družbah jašečih na velblodih ali na konjih; konje imajo posebno perzijske karavane. V dolgej vrsti korači jedna žival za drugo često po taktu piščali, a konji po cinkotu kraguljcev, ki jim je obešajo okoli vratú. Na hrbtih nesó razno blagó, plahte za šotore in potnike z orožjem. Vodja karavanin se imenuje karavanbaši; ta ureduje ves zbor idoč mu na čelu in kaže pot in mesto, kder se imajo postaviti šotori, kar se navadno godí pri studencih. Tu se zakurijo ognji in Arabci posedejo okoli, da si skuhajo jedí iz datljev in moke, peková iz nje

plôčice na razpaljenem pesku. Solnce zapada in brez mraka objame vso pu-
stinjo noč. V šotorih ležijo potujoči kupci, od zunaj pa ogoreli Arabci zaviti
v bele plašče; trudna glava jim počiva na sedlu mesto na mehkem vzglavju.
Nekateri so užé pozaspali, drugi si pripovedujejo dogodke, ki so je doživeli
blodéc križem svetá; toda spanju je odmerjeno le pičlo časa, kratko, prekratko
je po tolicih težavah; in sredi nočne teme se vzbudí po šatorih življenje in
šum. Ob dveh érez polunoči daje karavanbaši navadno znamenje, da je treba
vstati in za trenotek potem naznanuje glasno razgetanje in cinkot konj in
krik velblodov, da je užé vse évrsto ter pripravljeno k odhodu. Grozni šum
se razlega po širnej puštinji, nad sto ljudskih in živalskih glasov kriči tu ob
jednem. Živali se napajajo, potem se jim pripenjajo sedla in naklada se jim
bremé. Ko je vse opravljeno, napotí se karavana hitro dalje. Ko pripljuje
solnce izza peščenega morja, tedaj se karavana ustavi za trenotek in jutranja
molitev vzkipí pótnikom iz src in okrepčani hité vedno dalje in dalje.

V.

Kako je češki kralj Jan padel v bitvi.

Kralj Jan Lucemburški, oče Karlov, slul je o svojem časi prvim junakom,
ne samo na Češkem, tem več malo ne po vsej Evropi. Bil je dika viteštva.
Vedno je potoval po Evropi, póvsodi so ga vabili k turnirjem, k dobrodruštvom
in na vojsko; njegova slava je rasla od dne do dne. Domóv na Češko se je
vračal le tedaj, kadar se je imel boj vneti ali kadar so mu novci pohajali.
Čim več neprijateljé je imel, tem bolj se je zdelo, da mu raste pogum.
„V imenu božjem!“ — dejal je večkrat — „čim več sovažnikov, tem večji plen.
Prisežem, da tega, kdor se drzne me prvi napasti, tako potolčém, da nikomur
ne pride več na misli kaj tacega.“ V štiri in štiridesetem letu svoje starosti
je oslepel, a vendar je še vedno hodil po Evropi bojevat se, vojna je postala
njegovim jedinim življem. Ko so mu sina Karola izvolili za bodočega nem-
škega cesarja, šel je ž njim na Francosko tedanjemu kralju pomagat proti
Angličanom, katerim je načeloval v boji jednako korenjaški vitez Edvard s
priimkom „črni princ.“ Poknila je bitva pri Kresí in Francozje so bili po-
raženi. Ko so užé utekali, opominjali so Čehi svojega slepega kralja, naj si
varuje življenja. „Tega Bog ne daj,“ zavrne je junaški, „da bi češki kralj
iz bitve utekal! Vedite, da denes bodisi zmagam, bodisi slavne smrti umrjem.
Peljite me tjà, kjer divjá najkrútejši boj!“ Češki vitezi privezavši kraljevega konja
k svojim konjem, odvedejo ga v sredo krvavega boja in tu je vsled mnogih ran
usmrten padel slepi junak in ž njim mnogo čeških vitezov. Kraljeviča Karla
so proti njegovej volji odvedli ranjenega z bojišča.

V.

Biserni trak.

Plemeníta gospa se je peljala sè svojima hčerkama k svatovščini v
knježev grad, ki je stal sredi velikega gozda. Vse tri so bile krasno oblečene
in z zlatom in biseri okinčane.

A pri vhodu v gozd pride kočija preblizo nekega grma. Trnjeva veja
se zaplete mladej gospodičini v lasé ter jej pretrga biserni trak, da se biseri
daleč okoli raztresejo.

Mati in hči se zelo ustrašite in na ves glas zavpijete. Kočijaž takój ustavi konje in potrebovali so dobro uro, predno so pobrali dragocene bisere izmed trave in grmovja. Gospodičini ste začele zdaj tožiti, da pridejo prepozno k svatovščini.

A zdaj prisopiha ves zasópljen in upehan star drvar iz gozda ter pravi: „Jenjajte tožiti in zahvalite se Bogú; kajti v gozdu preží več roparjev na vas. Hotel sem vam takój prinesiti poročilo, ali le po velikih ovinkih sem mogel tu k vam dospeti, ker lopovska druhál je ves gozd zaséla. Ko bi vaša milost ne bili zadržani, bil bi jaz prišel prepozno in vi bi bili popolno oropani in morda tudi umorjeni.

Gospá obdaruje starega možá, zapové kočijažu takój voz obrniti ter reče hčera: O moja preljuba otroka! Ali vidíte, kako Bog umeje vse na dobro obrniti. Na svilnatem traku, na katerem so bili nabrani biseri, viselo je naše življenje. Ko bi se ne bil trak pretrgal, bili bi zdaj vsi mrtvi. Zamuda, katero je napravil raztrgan biserni trak, bila je tedaj, akoravno se je nam zdela neprijetna, vendar nasa največja sreča.“

Poslovenil Franjo Guselj.

Stari rokopisi.

Kolikor koli važnih spisov starih narodov nam je ostalo dosihmal, za to bodi hvala pridnim prepisovalcem in radodarnosti bogatih ljubiteljev umetelnosti, ki so si z velikimi troški nabavljali raznih rokopisov.

Zlasti so bili to menihi iz reda sv. Benedikta, kateri so prepisovali rokopise nabožnega in posvetnega obsega, ter so je shranjevali v knjižnicah samostanskih ali so je pa prodajali samostanom v prid. Marsikak krasen in redek rokopis je stal časi toliko novcev, kolikor zdaj lepo posestvo. Ko se je začela umetelnost pisanja po šolah bolj in bolj razširjati med ljudstvom, vzeli so tudi vitezi pero v roko, ter so na svojih osamelih gradovih skladali bodisi nove spise ali pa so prepisovali stare.

Za starih časov so pisali na platno ter zvijali rokopise v obalce. Rabili so sem ter tjà tudi lesene deske, zlasti bukove, potem drevesno listje in liče neke rastline, ki jej rekajo „papyros“, delajóč iz nje po 4 metre dolge trakí. Pozneje so pisali spise, kateri so imeli dolgo trajati, na poseben način izdelano oslovsko kožo, ki so jo pergamen imenovali. Zdaj se piše in tiska sploh na papir in knjige se potem dadó knjigovezecem, da nam je zveže v trde korice.

V.

Lisica in krokar.

(Basen.)

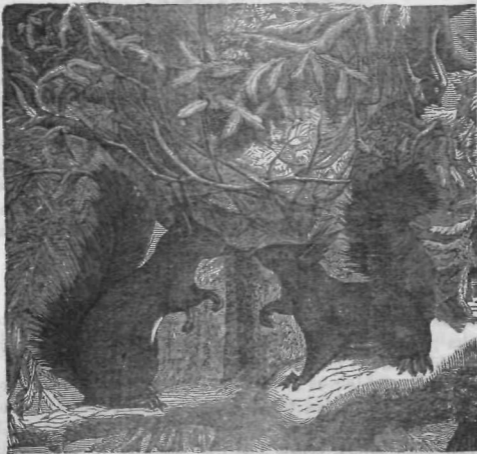
Bila je huda zima, debel sneg je zemljo pokrival; vse je zmrzovalo in stradalo. Tudi zvito lisico je začela huda lakota mučiti. A ker nij bilo nikjer ničesar dobiti za njen lačni želodec, začela je misliti, kako bi si z zvijačo kaj dobila. Zatorej leže na tla ter se potuhne. Inako se je godilo tudi krokarju. Tudi njemu so se delale pajčine po želodeci in od gladi se je jedva (komaj) zibal po mrzlem zraku, ozirajóč se na zemljo, ako ne bi kje ugledal kako zmrzveno mrhovino. Takój ugleda potuhneno lisico in menéč, da je mrtva, brž priséde, da bi se najužinal. Ali v tem hipu poskoči lisica ter zgrabi nemnega krokarja za vrat, zadavi ga in požré.

Neprevidnost nij dobra.

(*Sc P . . . ar.*)

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Veverica.

Gotovo ga nij nobenega med vami, ljubiti otroci, da bi ne bil z veseljem užé gledal lehkonoze veverice, bodi si v tihem gozdu, kjer je prav za prav njeno bivališče, bodi si zaprto v tesnej kletki. Ta lepa in prijetna živalica je zmirrom vesela, nikdar ne miruje, vedno je pripravljena na dirin skok. V-

verico bi imeli imenovati opico naših gozdov, ker je ravno tako živa, vesela in smešna, kakor opica v vročih, južnih deželah, samo da nij tako predrzna in hudobna, kakor so opice sploh. V velikej vročini in ob zeló grdem vremenu leži v svojem gnezdu, drugače pa nikoli ne miruje in tudi ne more nikoli biti dolgo na istem mestu, vsak čas si najde novega opravila. Zdaj jo vidiš, ko je ravno priplezala doli po drevesnem deblu, objestno poskoči zdaj sem zdaj tjà, povoha to, povoha óno in zraven se plaho ozira na vse strani. Kadar najde lešnik, hitro sede na zadnje noge, privihne rep, s prednjima nogama prime lešnik ter ga začne dolbsti in sukati na vse strani, pa kmalu ga zopet izpusti, začne se lizati in umivati, potlej zopet popade lešnik in zoblje sladko jedrce. Ako pa le nekaj zaškrtno blizo nje, takój vrže lešnik proč in kakor misel hitro šine po smreki v gosto krošujo. Tam gori se je stisnila v rogovilo, od ondot črne oči oprezno kukajo doli, ali res pretí kaka nevarnost. Ko vidi, da se jej nij ničesar bati, odgrizne v vrhu dolg češarek, prime ga v prednje noge in ga začne z zobmi mikastiti in obdelavati, da luske in iveri daleč okoli leté. A kmalu se naveliča tudi tega dela, za kratek čas se malo poziblje na šibkej vejici, skoči na spodnjo močnejšo vejo, potem se zavihčí na drugo smreko, ki stoji za dobre tri metre od prve. Kakor strela gre zdaj od smreke do smreke in predno jo moremo vjeti z očmi, užé je ona Bog si ga vedi kje v kakem toplém gnezdu.

Njena hišica je navadno kje na visokem drevesu med rogovilami, redko kdaj v duplu. Iz vejice in mahu je prav umeteljno spletena in notri prav ugodno in mehko nastlana. Vrata so na spodnjej strani, da ne more v gnezdo deževati.

Veverica živi najrajše v jelovih gozdih in po takih krajih, koder je mnogo léševja. V živež ima vsakovrstna jederca orehe, lešnike, borovo, smrekovo in jelovo semenje. Tudi nekatere gobe so jej v slast in večkrat izpije kako jajce iz tičjega gnezda. Od grenkih breskovih jedre pa kmalu pogine.

Meseca marca in junija skotí samica tri do sedem mladih, ki so slepi, ter je skrbno čuva. Kadar izpregledajo, silijo iz gnezda in ko nekoliko odrastó, igrajo se in skrivajo, cukajo in skačejo po ves božji dan s starimi vred. Mlade veverice se hitro sprijaznijo s človekom in postanejo s časom prav krotke in domače. Zato je ljudje radi držé v kletkah, in ker so čiste in smešne v svojem ponašanji, imajo posebno otroci mnogo veselja z njimi.

Meso je v jeseni zeló okusno, a kožica nij dosti vredna. Največji sovražniki veverice so: gozdne kune, sove in kanje, katerim uboga veverica skoraj uiti ne more.

Po zimí se vevericam trda godí. Nekoliko dni prespijo, a potlej, ako jim sneg do njihovih z živežem oskrbljenih shramb ne pripusti, jih mnogo lakote pogine.

Otročje igre.

2. Golobček in žito.

Vsak igralec si izbere imé kakega žita. Jeden začne igro rekoč: „moj golobček zahaja v pšenico.“ Tisti, ki si je izbral imé pšenice, odgovorí hitro: „V pšenico ne, nego v réž.“ Takisto odgovori tudi réž in pošlje golobčeka zopet nazaj v kako drugo žito. Kdor ne pazi in imenuje tako žito, katerega nij v družbi veselih igralcev, ali če ne odgovori o pravem času, plačati mora kazen.

Razne stvari.

Drobtine.

(Nesreča.) Dné 10. avg. popó-ludne se je šel 7 let star deček v Renčah na Goriškem vkljub ostrej prepovedi svojih učiteljev in preljubih starišev kopat v neko lužo blizo ondotne opekarnice. Voda je bila kakih 6 metrov globoka. Da-si ga so užé večkrat zapodili od omenjene luže, vendar se je neubogljivi deček vedno povračal k vodi, dokler nij — oj nesreča — zgoraj omenjenega dné utonil. V petek 11. dné avgusta so ga njegovi součenci spremili do hladnega groba. Otroci! ubogajte svoje stariše in učitelje, ki vam le dobro želé.

(Preč. g. Anton Žuža) častni korar, dekan in nadžupnik na Laškem,

domoljub, kakoršnih ima malo naša slovenska domovina, velik prijatelj šolske mladine, naročen na dva iztiska našega lista, da tako podpira slovensko slovstvo, posebno to, kar je našej mladini v korist, prejel je od cesarja viteški Franc-Jožefov red za svoje mnogoletno, jako zaslužno delovanje kot duhovnik in za zasluge, ki si jih je pridobil za šolo. Bog nam ohrani še mnogo let čestitega in obče spoštovanega duhovnega starčka!

(Dunaj) šteje po lanjskem štetji 1 milijon in 20.770 prebivalecev. Hiš je na Dunaji 21.229. Na vsako hišo pride povprečno po 57 ljudi, a v predmestjih po 35.

Kratkočasnici.

* Zapravljiv sin je pisal očetu, da mu naj pošlje novcev (denarjev) za črevlje, ker v tistem kraju, kjer je zdaj, razsaja zelo huda zima. Oče, dobro vedoč, da njegov sin vse zapravi, kar mu pošlje, napiše mu pismo, v katerem je bilo zapisano ovako: „Ljubi sin! Ako je huda zima v tistem kraju, kjer si zdaj, pa pojdi v tak kraj, kjer je gorko, in nobenih črevljev ti nij treba.“

* Mlad berač stopi v hišo proséč: „Uhogi mizarški rokodelčič prosim za kak dar v bogajme!“ Gospodar mu pomoli novčič, rekoč: „Evo, pa idite zdaj v božjem imenu!“ „Bog vam stotero povrni,“ odgovori rokodelčič ter otide. A jedva za pet minut se odpró vrata in isti berač stopi zopet v hišo, proséč: „Uhogi črevljarski rokodelčič prosim za majhen dar v bogajme!“ Gospodar ga ostro pogleda, rekoč: „Vi ste bili malo poprej užé tukaj!“ „Da, da, bil sem, bil, ali zdaj so slabi časi in treba je človeku, da zna po več rokodelstev,“ odreže se berač.

Računska naloga.

(Priobčila Ana Žnidaršičeva.)

Dvajset ljudi je zapilo 20 kr. starega denarja. Koliko je bilo v tej družbi možkih, koliko ženskih in koliko otrok, ako so prvi dali po starem grošu (ki je imel 3 stare krajcarje), ženske so plačale po 1/2 groša, a otroci vsak po 1/4 krajcarja?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Rebusi.

I.

$$\begin{array}{c} \text{šta} \\ \text{cu} \\ \hline \text{r} \end{array}$$

III.

$$\begin{array}{c} \text{Vra} \\ \hline \text{A} \end{array}$$

II.

$$\begin{array}{c} \text{po} \\ \hline \text{ra} \end{array}$$

IV.

$$\begin{array}{c} \text{Na} \\ \hline \text{ek} \end{array}$$

(Kdor vse štiri rebuse prav razreši, dobi I. zvezek gledaliških iger v darilo.)

Rešitev rebusa in računске naloge v 8.

„Vrtčevem“ listu.

Rešitev rebusa:

Štirikrat osem je dva in trideset.

Prav so ga rešili: Gg. J. K. v T.; A. B. v Renčah; Fr. Bar. Rajar, naduč. v Biljah; Fr. Černe, učitelj v Čerčičah; Dav. Gerčar, učitelj na Mirni; Ivan Žolnir, učitelj v Vojniku; Alojzi Škoda na Zaplazu; Svoimir Šegula, dijak na počit. v Možgancih; Drag. Graf, dijak v Korminu; Fel. Zavodnik, dijak na počit. v Žužemberku; Ernest Brinšek, dijak v Šmarji na Štorskem; Peter Lešnik, dijak v Lembahu; Albin Belar, gimnazijalec v Ljubljani; Viktor Omersa, učenec v Kranji; Henrik Več, učenec v Ljubljani; Fr. Samec, Fr. Pavšer in Janez Falk, učenci v Vojniku. — Gospodične: M. Franko v Tolminu; Marija in Klementina Papež v Jesenicah; Olga Haring, učenka v Črnomlju; Amalija Belar v Ljubljani in Micika Karbova v Babincih.

Rešitev računске naloge:

V mošnjah je bilo 78125 starih križastih tolarjev po 2 gl. 12 kr. d. d., ali pa po 2 gl. 31 kr. av. vr.

Prav so jo rešili: Gg. J. K. v T.; A. B. v Renčah; Matija Rant, učitelj v Šturiji; Fr. Černe, uč. v Čerčičah; Peter Lešnik, dijak v Lembahu; Svoimir Šegula, dijak na počit. v Možgancih; Fel. Zavodnik, dijak v Žužemberku; Albin Belar, gimnazijalec v Ljubljani. — Gospodičine: A. K. v Ljubljani; Marija in Klementina Papež v Jesenicah; Amalija Belar v Ljubljani; Marija Koren in Terezija Suk, učenci v Kredu.

LISTNICA. Gg.: A. K. v Ljutomeru: Poslal nam ste 20 kr. preveč za II. polletje. „Vrtec“ stoji za pol leta samo 1 gl. 30 kr. Ali vam zapišemo odvisnih 20 kr. za prihodnje leto, ali morda želite, da vam pošljemo za ta ostanek 1 izstisek gledaliških iger? — M. B. v Šmarji: Beštrvi vam nijste ugodno izpadli; a računska naloga je zelo slična neke drugeje, ki jo je „Vrtec“ užé prejénja leta prinesel. — Marjci in Tereziki v Kredu: Vrlo nas raduje, da tudi težke naloge znate razlučiti. To je lepó in veselo za vaše stariše. — Janezku v M.: Tvoj dobri stric nam je poslal naročnino, da ti pošljamo „Vrtec“, a to samo pod tem pogojem, dokler boš priden. Paži se tedaj! — F. B. B. v B.: Da Vaša naloga toliko časa ne pride na vrsto, krivo je to, da jo je menda užé nek drug slov. časopis prinesel; tako se nam vsaj dozdeva! — J. F. v T.: Ako bode le mogoče, v prihodnjem listu. — A. Š. na Z.: Vašim drobtinam v vezanej besedi bi treba mnogo poprave. Nam je žal, da nas nijste dobili doma! — J. K. v B.: Enako računsko nalogo v malo drugačnej obliki je „Vrtec“ užé prinesel v poprejšnih letnikih.

Denšnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Tiskala Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani.

1. Telovadec.

Vglasbil J. L. Weiss.

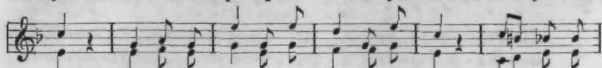
Tempo di marcia.

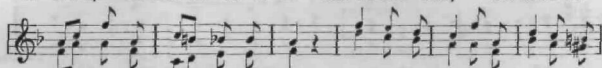
1. Jaz te - lo - vá-dec sem čvrst in ve - sél Ma - ju sme-
2. Jaz te - lo - vá-dec sem čvrst in ve - sél Ma - ju sme-

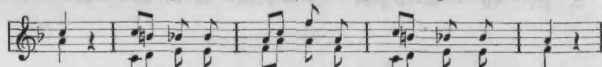
1. joč se do vr - ha po - péll! Pá - li - co kró - ži - ti z jédno ro -
2. joč se do vr - ha po - péll! Vrv - co pre - skákam na - zaj in na

1. kó, Vá - lja - ti, sú - va - ti, sù - ka - ti jo, Též - ke na -
2. stran, Vá - dim na kó - zi se rad in sko - čán; Pri - mem za

1. róč - ni - ke k viš - ku dr - žèč, In ko - le - bá - je jih hi - tro vr -
2. lê - tev in ple - zam na drog, Nag - lo, kot ptica, le - te - ča tja

1. tèč, To mi je rá - dost, po - nòs je to moj;
2. v log. Res, te - lo - vad - cil po - nòs je to moj;

1. Kte - ri li v tem se iz - ku - si z me - nój!
2. Kte - ri li v tem se iz - ku - si z me - nój!

2. Na izgredu.

(Glej „Vrtec“ od 1876. l. šte. 7.)

Gredé.

Vglasbil J. L. Weiss.

Kdor te - lo - vádec je, te - mu se zná: Vgi - bič - no hô - jo, po -

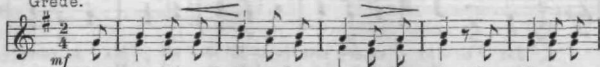

stá - vo i - má. Vgi - bič - no hô - jo, po - stá - vo i - má.

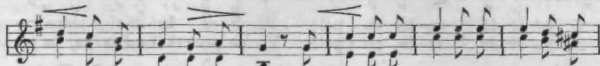
3. Studenček.

Vglasbil J. L. Weiss.

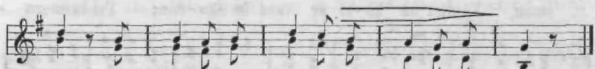
Gredé.

1. Stu - denček pod ska-lo Sa - mot-no ki - pi, Vo - di-co pre-
2. Zdaj mer-zla vo - di-ca Po sen - ci šu - mi, Iz kte-re se
3. Pri te - bi po - či-jem Se do-bro hla - dim; Se vo-de na-

1. za-lo Pred sa-bo va - li. U senco se skri-je, Ko soln-ce gor-
2. pti-ca Na - pi - ti že - li. Bliz te-be sto - ji-jo Vi - jol - ce le-
3. pi-jem Ter že - jo vga - sim. Stu-denček pod ska-lo Sa - mot-no ki-

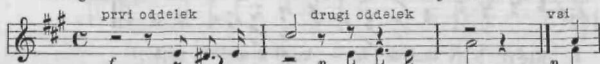
1. kó Po lo-gu za - si-je nad bis-tro vo - dó.
2. pé, Pre - žlaht-no cve - ti-jo Pri - jaz-no di - šé.
3. pi; Vo - di-co prav za-lo Pred sa-bo va - li.

4. Zlati čas.

(Prvo berilo, stran 98.)

Polagoma.

Vglasbil J. L. Weiss.

- 1—6. Oj zla - ti čas! Oj zla - ti čas! Mi-

- nu - ta, ki mi - ni - la, Se ne bo po - vr - ni - la; Kar

- ča - sa za - mu - diš, Ga ve - ko - maj zgu - biš.

